JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

UPIMAJI WA KITAIFA WA DARASA LA NNE

06 **URAIA NA MAADILI**

Muda: Saa1:30 **MAJIBU** **Mwaka: 2024**

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A na B zenye jumla ya maswali **sita (6)**
2. Jibu maswali yote.

maktaba.tetea.org
TETEA

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org

Prepared by Maria Marco for TETEA

SEHEMU A (Alama 26)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Jibu vipengele (i) – (v) kwa kuchagua herufi ya jibu sahihi na uiandike kwenye kisanduku kilichotolewa.

(i) Makabila gani yapo Tanzania?

A. Wasambaa na Wapare

B. Wasomali na Wagikuyu

C. Wahutu na Wangoni

D. Wamasai na Wakamba

A. Wasambaa na Wapare

Wasambaa na Wapare ni makabila asilia yanayopatikana Tanzania, wakati chaguo lingine lina makabila kutoka nchi jirani.

(ii) Nchi zipi zinaunda Jumuiya ya Afrika Mashariki?

A. Tanzania, Sudan Kusini, Uganda, Zambia, Burundi na Rwanda

B. Uganda, Msumbiji, Kenya, Sudan Kusini na Burundi

C. Rwanda, Tanzania, Burundi, Kenya, Sudan Kusini na Uganda

D. Tanzania, Sudan Kusini, Rwanda, Burundi, Kenya na Malawi

C. Rwanda, Tanzania, Burundi, Kenya, Sudan Kusini na Uganda

Hizi ndizo nchi sita rasmi wanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki.

(iii) Namna watu wanavyoishi katika taifa fulani inajulikana kama

A. utalii wa kitaifa

B. mashindano ya kitaifa

C. utamaduni wa kitaifa

D. alama za kitaifa

C. utamaduni wa kitaifa

Utamaduni wa kitaifa unamaanisha desturi, imani, maadili na mtindo wa maisha wa watu katika taifa fulani.

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org

Prepared by Maria Marco for TETEA

(iv) Nini kitatokea ikiwa utandawazi hautatumika ipasavyo?

A. Kupotea kwa maadili

B. Kushuka kwa ubora wa elimu

C. Uharibifu wa teknolojia

D. Kushuka kwa uchumi

A. Kupotea kwa maadili

Matumizi mabaya ya utandawazi yanaweza kusababisha kupotea kwa maadili na utamaduni wa jamii.

(v) Ni kwa njia zipi Tanzania inashirikiana kitamaduni na mataifa mengine?

A. Elimu, uvuvi na maadili

B. Michezo, muziki na filamu

C. Michezo, filamu na uvuvi

D. Kilimo, muziki na michezo

B. Michezo, muziki na filamu

Ushirikiano wa kitamaduni unajitokeza zaidi kupitia michezo, muziki na filamu.

2. Jibu vipengele (i) – (iv) kwa kulinganisha maelezo ya Alama za Taifa katika Orodha A na Alama za Taifa katika Orodha B kwa kuandika herufi sahihi katika mabano. Jedwali lifuatalo linaonyesha Orodha A na Orodha B kama ilivyo kwenye karatasi.

Orodha A	**Herufi**	**Orodha B**
(i) Alama inayowakilisha uhuru na mwanga unaoangaza nchi yetu.	( )	A. Bendera ya Taifa
(ii) Alama yenye rangi nne ambazo ni kijani, bluu, nyeusi na njano.	( )	B. Sarafu ya Taifa

(iii) Alama inayoonyesha picha ya mwanaume kushoto na mwanamke kulia.	( )	C. Mwenge wa Uhuru
(iv) Alama inayowakilisha uzalendo wa Taifa letu.	( )	D. Mnyama wa Taifa
		E. Nembo ya Taifa
		F. Wimbo wa Taifa

(i) **C**

Mwenge wa Uhuru unawakilisha uhuru, amani na mwanga unaoangaza taifa.

(ii) **A**

Bendera ya Taifa ya Tanzania ina rangi nne ambazo ni kijani, bluu, nyeusi na njano.

(iii) **E**

Nembo ya Taifa inaonyesha mwanaume na mwanamke, ishara ya usawa wa kijinsia na umoja.

(iv) **F**

Wimbo wa Taifa unawakilisha uzalendo na upendo kwa nchi.

3. Jibu vipengele (i) – (iv) kwa kuchagua jibu sahihi kutoka kwenye mabano na kuandika katika nafasi iliyotolewa.

(i) Hamis ana ratiba ya kila siku na anajua anataka kuwa nani. Hivyo basi, Hamis anaonekana kuwa mtu mwenye ______________________ (malengo, ufanisi, maadili).

malengo

Kuwa na ratiba ya kila siku na mipango ya baadaye inayoeleweka kunaonyesha kuwa Hamis ana malengo ya wazi katika maisha.

(ii) Kwa nini tunajifunza kupitia makosa ya wengine?

(ili kuwacheka, ili kuwafuata, ili kuyaepuka)

ili kuyaepuka

Tunahamasika kujifunza kutokana na makosa ya wengine ili tusirudie makosa hayo katika maisha yetu.

(iii) Athari ya matumizi ya dawa za kulevya kwa mtu anayezitumia ni ipi?

(kuharibu malengo ya mtu, kuharibu ubunifu wa mtu, kuharibu furaha ya mtu)

kuharibu malengo ya mtu

Matumizi ya dawa za kulevya humfanya mtu kupoteza mwelekeo wa maisha na kushindwa kutimiza malengo yake binafsi.

(iv) Unashauriwa kufanya nini unaposhindwa kutatua changamoto?

(kulalamika, kukimbia, kutafuta ushauri)

kutafuta ushauri

Kutafuta ushauri humsaidia mtu kupata mwongozo na suluhisho badala ya kukata tamaa.

SEHEMU B (Alama 24)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

4. Kamilisha aya ifuatayo kwa kuandika maneno yaliyokosekana katika nafasi zilizotolewa (i) – (iv).

Jina Tanzania limetokana na muungano wa nchi mbili ambazo ni

(i) Tanganyika na (ii) Zanzibar.

Nchi hizo ziliungana kuunda Tanzania mwaka

(iii) 1964.

Wakati huo viongozi wa nchi hizo walikuwa Julius K. Nyerere na
(iv) Sheikh Abeid Amani Karume.

5. Angalia picha ifuatayo kisha ujibu maswali yanayofuata.

   (a) Taja wanyama waliopo kwenye picha.

   Wanyama waliopo kwenye picha ni ng'ombe.

   (b) Ni nini mtu aliye kwenye picha anafanya?

   Mtu aliye kwenye picha anakama ng'ombe.

   (c) Taja bidhaa mbili zinazoweza kupatikana kutoka kwa mnyama aliyeonyeshwa kwenye picha.

   (i) Maziwa

   (ii) Nyama

   (d) Taja wanyama wengine wawili wanaofugwa nyumbani.

   (i) Mbuzi

   (ii) Kuku

6. Soma kifungu kifuatacho kwa makini kisha jibu vipengele (a) – (d) katika nafasi zilizotolewa.

Siku moja Mwalimu Mkuu alikuwa akipita karibu na darasa letu na akasikia tunapiga kelele. Akaingia darasani na kutuamuru tuseme majina ya wanafunzi waliokuwa wakipiga kelele, lakini tulinyamaza hatukusema majina yoyote.

Mwalimu Mkuu alikasirika sana kwa sababu hatukusema majina ya wanafunzi waliokuwa wakipiga kelele. Akasema, "ninyi si wanafunzi wa uwazi na uadilifu." Akaendelea kutueleza kuhusu tabia za mtu mwenye uwazi na uadilifu. Alisema kuwa mtu mwenye uwazi na uadilifu hafichi maovu wala kusema uongo. Pia alisema kuwa mtu mwenye uwazi na uadilifu husaidiwa kwa wakati anapokuwa na uhitaji.

Baada ya hapo, kiongozi wa darasa aliomba msamaha kwa niaba ya darasa. Akaahidi kusimamia nidhamu ya darasa na kuandika majina ya wote watakaopiga kelele.

Mwalimu Mkuu alifurahi na akaondoka. Kwa upande wetu, tuliazimia kuwa watoto wa uwazi na uadilifu.

Maswali:

(a) Mwalimu Mkuu aliwezaje kusikia wanafunzi wakipiga kelele?

Mwalimu Mkuu aliweza kusikia wanafunzi wakipiga kelele kwa sababu alikuwa anapita karibu na darasa.

(b) Ni tabia zipi mbili za mtu mwenye uwazi na uadilifu zilizotajwa na Mwalimu Mkuu?

(i) Mtu mwenye uwazi na uadilifu hafichi maovu.

(ii) Mtu mwenye uwazi na uadilifu hasemi uongo.

(c) Kwa mujibu wa kifungu ulichosoma, ni faida gani ya kuwa mtu wa uadilifu na uwazi?

Faida ni kwamba mtu wa aina hiyo husaidiwa kwa wakati anapokuwa na uhitaji.

(d) Kwa nini Mwalimu Mkuu alifurahi alipokuwa anaondoka darasani?

Mwalimu Mkuu alifurahi kwa sababu kiongozi wa darasa aliomba msamaha na akaahidi kusimamia nidhamu pamoja na kuandika majina ya watakaopiga kelele.

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org

Prepared by Maria Marco for TETEA